

Βύρων Κοτζαμάνης, καθηγητής Δημογραφίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας «Με την απογραφή θα ξέρουμε ποιοι είμαστε»

Η απογραφή που ξεκίνησε χτες και θα διαρκέσει μέχρι τις 24 Μαΐου είναι η έβδομη που πραγματοποιείται μεταπολεμικά στην Ελλάδα. Γιατί όμως είναι χρήσιμα τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν;

Ο κ. Κοτζαμάνης απαντά πως “τα στοιχεία της απογραφής αυτής θα μας επιτρέψουν να έχουμε μια σαφή εικόνα του πληθυσμού και των χαρακτηριστικών τους τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, την ανάδειξη των τάσεων και τη χάραξη μέτρων πολιτικής, για την περιφερειακή ανάπτυξη-καθώς αποτελούν τα μόνα αξιόπιστα δεδομένα που διαθέτουμε ακόμη και για την μικρότερη γεωγραφική ενότητα-και για την ρύθμιση ποικίλων διοικητικών θεμάτων, όπως η κατανομή των επιχορηγήσεων στους ΟΤΑ, η αντιπροσωπευσή μας στα εκλεγόμενα αντιπροσωπευτικά όργανα. Είναι ιδιαίτερα χρήσιμα ακόμη και για την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα της χώρας μας, αλλά θα αποτελέσουν και το υπόβαθρο για την διενέργεια στο άμεσο μέλλον εξειδικευμένων αντιπροσωπευτικών στατιστικών ερευνών και εργασιών που έχουν σαν στόχο να διερευνήσουν σε βάθος ιδιαίτερες πλευρές της ελληνικής πραγματικότητας”.

Στην Ελλάδα έχουν πραγματοποιηθεί από το 1821 μέχρι και σήμερα πολλές απογραφές. Όπως τονίζει ο καθηγητής “απογραφές με τη σύγχρονη έννοια του όρου άρχισαν να πραγματοποιούνται σε μερικές ευρωπαϊκές χώρες ήδη από τον 18ο αιώνα και γενικεύθηκαν τον 19ο αιώνα. Στη νεότερη Ελλάδα, έχουν μέχρι σήμερα πραγματοποιηθεί πάνω από 30 απογραφές ή καταγραφές πληθυσμού από τις οποίες, 27 ήταν καθολικές και 3 μερικές. Οι απογραφές στη χώρα μας επαναλαμβάνονταν σε άνισα χρονικά διαστήματα ως τη δεκαετία του 1960, οπότε αποκαταστάθηκε μια τακτικότητα στη διενέργειά τους, δηλαδή κάθε δεκαετία. Διαθέτουμε στοιχεία για όλες τις απογραφές

που έχουν γίνει μέχρι σήμερα, αν και η έκταση και ο πλούτος τους στην προπολεμική περίοδο ποικίλλει σημαντικά”.

Στην Ελλάδα ακολουθείται η κλασική μέθοδος απογραφής, δηλαδή ερωτηματολόγιο και έρευνα πεδίου. Συμβαίνει κάτι αντίστοιχο στην Ευρώπη; “Η απάντηση είναι αρνητική. Ειδικότερα, στις σκανδιναβικές χώρες που διαθέτουν ενήμερωμένα μητρώα πληθυσμού, Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φινλανδία, δεν απαιτείται πλέον ερωτηματολόγιο και η ηλεκτρονική διασταύρωση των μητρώων επιτρέπει στις στατιστικές τους υπηρεσίες τη συλλογή πλήθους δεδομένων για τον πληθυσμό. Κάποιες άλλες χώρες, όπως η Ολλανδία και η Σλοβενία συνδυάζουν δεδομένα μητρώων και υφιστάμενων ερευνών και δεν διεξάγουν την κλασική απογραφή. Φυσικά στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης οι απογραφές του 2011 διεξάγονται ή θα διεξαχθούν με την κλασική μέθοδο, όπως και στην χώρα μας. Αλλά επίσης υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις. Για παράδειγμα σε ορισμένες χώρες οι απογραφείς διανέμουν το ερωτηματολόγιο και επανέρχονται για να το συλλέξουν. Σε κάποιες άλλες είναι δυνατόν οι απογραφόμενοι να αποστείλουν ταχυδρομικά τα ερωτηματολόγια στις στατιστικές τους υπηρεσίες ή ακόμη και να το συμπληρώσουν ηλεκτρονικά, όπως γίνεται σε δεκατρείς χώρες”.

Πάντως ο καθηγητής τόνισε ότι δεν υπάρχει μια “τέλεια” μέθοδος που να επιτρέπει αφενός την πλήρη κάλυψη του πεδίου αφετέρου τη συλλογή απόλυτα φερέγγυων δεδομένων για τον πληθυσμό μιας χώρας. Ο κ. Κοτζαμάνης ρωτήθηκε και για το γνωστό φαινόμενο να απογράφονται οι κάτοικοι, όχι στον τόπο που διαμένουν, αλλά στον τόπο καταγωγής τους. Ο ίδιος τόνισε πως το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε σε όλες τις μεταπολεμικές απογραφές και δεν αποκλείεται να συμβεί και τώρα.

“**Τ**α στοιχεία της απογραφής αυτής εκτός του είναι απαραίτητα για την αυτογνωσία μας, είναι επίσης εξαιρετικά χρήσιμα για το σχεδιασμό πολιτικών στη χώρα μας από όλους τους φορείς της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης” τονίζει ο καθηγητής Δημογραφίας του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Βύρων Κοτζαμάνης. Ο καθηγητής μιλάει σήμερα στη “Θ” για την απογραφή και τις διάφορες συστάσεις αυτής της προσπάθειας η οποία πραγματοποιείται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή κάθε δέκα χρόνια.